

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: “ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙ”

Ε.Ε. ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2020-2021

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Καθηγήτρια Χριστίνα Ζαραφωνίτου

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: “Σωφρονιστικά Ιδρύματα : Μία ματιά στην ιστορία και τις δομές των φυλακών στην Ευρώπη και την Ελλάδα”

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ : Ειρήνη Βεрукίου

Συντονισμός εργασιών: Υπ.Δρ. Έλλη Ανίτση

Εισαγωγή

Γνωρίζουμε ότι όπου υπάρχει κοινωνία υπάρχει και έγκλημα. Ο άνθρωπος, προκειμένου να περιορίσει το εγκληματικό φαινόμενο και να προστατεύσει την τάξη και την ευημερία του συνόλου, εφηύρε κατά καιρούς διάφορες μεθόδους καταπολέμησής του, άλλες θεμιτές, άλλες βίαιες και αιματηρές.

Προκειμένου να κατανοήσουμε τις διαφορετικές μεθόδους καταπολέμησης της εγκληματικότητας, είναι αναγκαίο να ανατρέξουμε στις αντίστοιχες θεωρητικές προσεγγίσεις που αναλύουν τον δράστη ως κυρίαρχο στοιχείο του εγκλήματος, καθώς και την αντιμετώπισή του από τις εκάστοτε αρχές εξουσίας.

Η βιαιότητα των σωματικών ποινών και η εκκίνηση του θεσμού της φυλακής

- Η καθιέρωση της φυλακής, ως χώρου έκτισης της θεσμοθετημένης τιμωρίας, αποτελεί ένα σχετικά σύγχρονο φαινόμενο, η εμφάνιση του οποίου τοποθετείται χρονικά στην εποχή του Μεσαίωνα. Πιο συγκεκριμένα, ο πρώτος χώρος αμιγώς για τη φυλάκιση των κατηγορουμένων χρονολογείται το 1557 στην Αγγλία. Παρά το γεγονός ότι η στέρηση της ελευθερίας υφίστατο ως τρόπος περιορισμού και προγενέστερα, η φυλάκιση χρησιμοποιούνταν κατά κανόνα ως μέσο κράτησης των κατηγορουμένων μέχρι τη στιγμή της δίκης τους.

- Η δημιουργία της φυλακής συνιστά την αφετηρία ανθρωπιστικών τρόπων εκτέλεσης της ποινής και αρχίζει σταδιακά η απομάκρυνση από τις σωματικές ποινές, τα βασανιστήρια, τα οποία ήταν στην ολότητά τους βάνανυες και απάνθρωπες τεχνικές, που επέβαλλε η Ιερά Εξέταση, προσβλητικές προς την ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια και εντελώς αμφισβητούμενες όσον αφορά την εγκυρότητα των ομολογιών που “κατάφερναν” να αποσπάσουν.

Σωφρονιστικά Συστήματα

• Κοινοβιακό σύστημα: Οι κρατούμενοι έχουν συνεχή επαφή μεταξύ τους, διαβιώνουν σε κοινούς θalάμους, προαυλίζονται και τρώνε όλοι μαζί. Αυτό έχει οικονομικά οφέλη, καθώς δε χρειάζεται η κατασκευή ιδιαίτερων υποδομών, όπως ατομικοί θάλαμοι, και κοινωνικά, αφού δεν υπάρχει αποκοπή του κρατουμένου από τις κοινωνικές σχέσεις. Παράλληλα, με αυτόν τον τρόπο οι συνθήκες διαβίωσης εξαθλιώνονται και προκύπτουν προβλήματα συμβίωσης των κρατουμένων.

• Πενσυλβανικό ή απομονωτικό σύστημα: Εδώ έχουμε πλήρη απομόνωση του κρατουμένου. Παραμένει στο ατομικό κελί του, χωρίς επαφή με τους υπόλοιπους φυλακισμένους, εργάζεται εκεί, προαυλίζεται μόνος του και διαβάζει βιβλία για την ηθική του επιμόρφωση. Ωστόσο, το σύστημα αυτό έπαψε σταδιακά να εφαρμόζεται, διότι παρατηρήθηκε η ανάπτυξη ψυχικών διαταραχών στους κρατουμένους.

• Στην Ελλάδα, η μέθοδος της απομόνωσης εφαρμόστηκε το 1911, για ποινές φυλάκισης έως και ενός μηνός.

Απομονωτικό σύστημα

Σωφρονιστικά Συστήματα

Μικτό ή ωμβούρνειο σύστημα :

Σε αυτό προβλέπεται πλήρης απομόνωση του εγκλείστου στο κελί του τη νύχτα και κοινή διαβίωση και εργασία την ημέρα. Ωστόσο, οι κρατούμενοι υποχρεούνται να τηρούν τον κανόνα της απόλυτης σιωπής, για πνευματική απομόνωση και επικρατεί αυστηρή πειθαρχία. Σε φυλακές τέτοιου είδους έχουμε αύξηση των πειθαρχικών ποινών, δεδομένου ότι οι κρατούμενοι βρίσκουν άλλους τρόπους επικοινωνίας.

Προοδευτικό ή ιρλανδικό σύστημα:

Εμπνευστής του συστήματος αυτού υπήρξε ο Σκωτσέζος πλοίαρχος Macnochie και εφαρμόστηκε πρώτη φορά το 1840 στις ναυτικές φυλακές του Norfolk, ενός αυστραλιανού νησιού, όπου κρατούνταν βρετανοί κατάδικοι.

• Εδώ, όλα εξαρτώνται από την καλή διαγωγή του κρατουμένου. Αρχικά κρατείται στην απομόνωση, ύστερα εργάζεται μαζί με άλλους, έπειτα εκτός της φυλακής επιστρέφοντας το βράδυ στο κελί του και, τέλος, αφήνεται ελεύθερος.

Περιοριστικές της ελευθερίας ποινές σύμφωνα με τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα

Κάθειρξη (άρ. 52): Είναι πρόσκαιρη και, κατ' εξαίρεσιν, ισόβια. Η διάρκεια της πρόσκαιρης κάθειρξης δεν υπερβαίνει τα δεκαπέντε έτη ούτε είναι κατώτερη των πέντε ετών.

Φυλάκιση (άρ.53): Η διάρκεια της φυλάκισης δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη, ούτε είναι μικρότερη των δέκα ημερών.

Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων (άρ. 54): Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα νέων δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη, ούτε είναι μικρότερη των έξι μηνών, αν για την πράξη που τελέστηκε ο νόμος, απειλεί κάθειρξη ως δέκα έτη. Αν η απειλούμενη κάθειρξη είναι ισόβια ή πρόσκαιρη, η διάρκεια του περιορισμού δεν υπερβαίνει τα οκτώ έτη, ούτε είναι μικρότερη από δύο.

Τα ελληνικά Σωφρονιστικά Ιδρύματα

Στην Ελλάδα (Ν.2776/1999 άρ.19) έχουμε τριών ειδών σωφρονιστικά ιδρύματα :

• **Γενικά**: Διακρίνονται σε Α' και Β' τύπου. Στα Α' κρατούνται υπόδικοι, κρατούμενοι για χρέη και κατάδικοι με ποινή φυλάκισης. Στα Β' κρατούνται οι υπόλοιποι κρατούμενοι.

• **Ειδικά**: Είναι τα αγροτικά καταστήματα, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Καταστημάτων Κράτησης (ΚΑΥΚΚ), τα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων και τα κέντρα ημιελεύθερης διαβίωσης.

• **Θεραπευτικά**: Διακρίνονται σε α) γενικά θεραπευτικά καταστήματα, β) θεραπευτήρια για κρατούμενους που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές και γ) ειδικά θεραπευτικά καταστήματα ή τμήματα για εξαρτημένους χρήστες ναρκωτικών ουσιών ή αλκοόλ.

Φυλακές Κορυδαλλού

